

for a living planet

WWF
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh: (09) 7740 100
Faksi: (09) 7740 2139
www.wwf.fi, www.panda.org

Lohistrategiatyöryhmä

12.02.2012

WWF Suomen alustavat toimenpide-ehdotukset

Nykytilan arviointi

Vielä 1900-luvun alussa Suomessa oli vähintään 34 Itämeren lohien kutujokea¹. Lohisaaliit ovat olleet vähintään kymmeniä tonneja suurimmissa joissa. Tällä hetkellä alkuperäinen lohikanta elää Itämereen laskevissa vesistöissä vain Tornion- ja Simojoessa. Lisäksi Kymijoen suualueelle on palautettu luontaisesti lisääntyvä lohikanta.

Merkittävimpana syynä lohikantojen tuhoutumiseen on voimalaitospadot, jotka rakennettiin suurimpiin jokiin pääosin sotien jälkeen. Lisäksi veden laadun heikkeneminen ja merialueen tehostunut kalastus ovat vähentäneet kudulle palaavien lohien ja lohijokien määrää. Jäljellä olevat Itämeren lohikannat on luokiteltu vaarantuneiksi.

Nykyiset kaksi jokea eivät riitä tuottamaan Itämereen yhtä paljon lohia, kuin 34 alkuperäistä kutujokea aikoinaan tuottivat. Tästä huolimatta lohisaaliit Suomen merialueilla olivat jatkuvassa kasvussa 1800-luvun lopulta aina 1990-luvulle asti. Vuonna 1954 ammattikalastajien lohisaalis oli 347 tonnia, kun se vuonna 1980 oli jo 550 tonnia. Korkeimmillaan määrä oli vuonna 1990, jolloin ammattikalastajat pyysivät Itämerestä lohta 2 058 tonnia². Nykyisin ammattikalastuksen lohisaalis on painunut jo alle 1950-luvun tason ja on viime vuosina ollut noin 200 – 300 tonnia.

Lohisaaliin kasvun 1980- ja 1990-luvuilla selittää intensiivinen istutustoiminta ja luonnonlohen merkittävä ylikalastus. Edelleen lohien istutuksiin käytetään rahaa miljoonia euroa vuodessa, vaikka ammattikalastuksen lohisaaliin arvo on viime vuosina ollut vain noin miljoona euroa. 1990-luvulla lohisaalis oli lähes kokonaan istutettua kalaa, kun taas nykyisestä saaliista noin 70 prosenttia on peräisin luonnonlohikannoista. Istutusten tuottavuus on romahtanut ja istukkaista pyyntikokoon rekrytoituu alle 10 prosenttia. Kaiken kaikkiaan lohien vaelluspoikasten merikuolleisuus on kasvanut vuosi vuodelta ja on nykyisin lähes nelinkertainen 1990-luvun alkuun verrattuna³.

Olemassa olevilla käytännöillä ei voida ylläpitää sekä elinvoimaisia lohikalakantoja, että nykyisen kaltaista kalastusta. Lisäksi yhteiskunnallinen kehitys ja elinkeinorakenteen muutos ovat tuoneet elinkeinokalastuksen rinnalle myös muita tapoja hyödyntää lohikantoja. Matkailu- ja vapaa-ajankalastuksen ympärille kehittynyt liiketoiminta muodostaa nykyisin taloudellisesti tärkeän osan lohienkalastuksesta, mutta saaliin määrässä mitattuna elinkeinokalastus on edelleen lohikantojen tärkein verottaja⁴.

Itämeren alueella on sekä heikkoja että vahvoja lohikantoja. Kestävään tilanteeseen päästään vain säätelemällä ja mitoittamalla kalastus kantakohtaisesti. Samaan aikaan tarvitaan

voimakkaita toimenpiteitä niiden lohijokien suhteen, joissa ei enää esiinny lohen luontaista lisääntymistä tai luontainen lisääntyminen on vähäistä. Lisäksi lohistrategian suunnittelu ja tavoitteet tulee kytkeä alusta alkaen olemassa oleviin suunnitelmiin ja strategioihin, kuten kalatiestrategiaan ja vesienhoidon tavoitteisiin.

Yhteinen tahtotila

WWF katsoo, että lohistrategian ensisijainen tavoite tulee olla luonnossa lisääntyvien lohi- ja meritaimenkantojen elinvoimaisuuden palauttaminen ja turvaaminen. Sekä kaupallinen että vapaa-ajankalastus tulee mitoittaa kalakantojen tilan mukaan ja tarvittaessa kalastuksessa tulee voida soveltaa voimakkaitakin sopeuttamistoimia.

WWF yhtyy Lohistrategiatyöryhmän 9.1.2013 kokouksessa esitettyyn luonnokseen Lohistrategian tavoitetilasta 2020 tietyin muutosehdotuksin:

- *Elinvoimaiset lohi- ja meritaimenkannat lisääntyvät Suomen joissa ja puroissa siten, että niiden geneettinen monimuotoisuus pitkällä aikavälillä säilyy ja kannat mahdollistavat kestävä kalastuksen.*
- *Luonnonlohi – ja meritaimenkannat hyödynnetään kestävä enimmäistuoton mukaisesti ja Suomen rannikolle ja jokiin tulevat lohi- ja taimenmäärät suurenevat. Rannikolla harjoitettavalla lohen ammattikalastuksella sekä joki- ja merialueilla harjoitettavalla lohen ja taimenen vapaa-ajankalastuksella ja kalastusmatkailulla on hyvät edellytykset.*

Toimenpiteet lohikannan säätelyyn EU-tasolla

WWF katsoo, että Suomen tulee sitoutua noudattamaan tieteellistä neuvonantoa (ICES) omissa EU-kannoissaan ja edistää valikoimattomien tai muuten haitallisten pyyntimenetelmien, kuten ajosiiman, kieltämistä Itämerellä. Suomen tulee vaatia lohen ja meritaimenen alamitan yhtenäistämistä ja asettamista vähintään 65 cm:iin koko Itämeren alueella. Alamitan yhtenäistäminen sekä parantaisi meritaimenten mahdollisuutta päästä lisääntymään edes kerran että vähentäisi alamittaisten lohien ilmoittamista virheellisesti ja tarkoituksenmukaisesti meritaimenina. Toimenpide helpottaisi myös kalastuksen valvontaa.

Toimenpiteet lohikannan säätelyyn meressä ja joissa kaikkien kalastajaryhmien suhteen

1. Avomerikalastuksen keskeyttäminen, rannikkokalastuksen uudelleen suuntaaminen ja tieteellisesti määritellyt kiintiöt

Strategian lähtökohdaksi tulee asettaa heikkojen lohikalakantojen palautuminen turvallisten biologisten rajojen yläpuolelle, jonka saavuttamiseksi kalastusta tulee säädellä kantakohtaisesti. Tällä hetkellä lohikantojen kestävä käytön keskeisin kompastuskivi on avomerellä ja rannikolla tapahtuva sekakantakalastus, jossa saaliiksi jää sekä heikkojen että vahvojen populaatioiden kaloja. Lisäksi saaliskiintiöt on nostettu poliittisella päätöksellä toistuvasti tieteellisistä suosituksista (ICES / STEFC) suuremmiksi, mikä edelleen voimistaa

sekakantakalastuksen vaikutusta heikkoihin lohikantoihin. Tämän vuoksi luonnonvaraisten lohikantojen kalastus tulisi suunnata jokiin ja niiden edustalle ja jokaiselle alueelle/populaatiolle tulee määrittää erilliset tieteellisesti määritellyt saaliskiintiöt. Sekä ammatti- että vapaa-ajankalastuksessa kalastusta tulee säädellä kalastajakohtaisilla kiintiöillä ja pyyntiponnistusta tulee voida säädellä aikarajoituksilla (viikkorauhoitukset).

2. Raportointi

Saalisraportoinnin tulee olla pakollista kaikessa lohen kalastuksessa. Lohikantojen kestävän käytön kannalta on olennaista tietää luotettavasti kaikki kalastuksesta aiheutuva kuolleisuus (kaupallinen- ja vapaa-ajankalastus pyydystyypeittäin ja alueittain, lohi sivusaaliina ja pois heitetty lohiet). Lisätietoa tarvitaan myös luonnollisesta kuolleisuudesta (predaatio), jotta korkean post-smoltikuolevuuden syitä voidaan selvittää.

3. Istutukset ja rasvaeväleikkaus

Lohi- ja meritaimenkantojen hoidossa tavoitteeksi tulee asettaa luonnossa lisääntyvien lohi- ja taimenkantojen vahvistaminen ja palauttaminen. Näin ollen kalanistutuksissa tulee käyttää ensisijaisesti pienpoikas- ja mätirasiaistutuksia. Vaelluspoikasten istuttaminen tulee nähdä viimeisenä mahdollisuutena ylläpitää kalakantoja ja tulee olla sallittua vain siinä tapauksessa, että luonnollisääntymiseen ei ole mahdollisuuksia (rakennetut joet). Näissäkin joissa resurssit tulee suunnata ensisijaisesti luontaisen lisääntymisen palauttamiseen kalateiden ja elinympäristökunnostusten sekä valuma-alueella tehtävien toimenpiteiden avulla. Samalla kuitenkin tulee huolehtia siitä, että viljelyn avulla säästyneitä lohikalakantoja pidetään yllä ja varmistetaan viljelykannan elinvoimaisuus (emokalat syönnösvaelluksen läpikäyneistä yksilöistä).

Kalastetuksi tarkoitetut velvoiteistukkaat tulee merkitä poistamalla rasvaevä. Tämä toimenpide tulee ottaa käyttöön välittömästi. Terminaalialueilla ja muualla kuin luonnonlohen erikseen määriteltävillä kalastusalueilla (joet ja niiden edustat) saaliiksi saa ottaa vain rasvaeväleikattuja lohia. Äärimmäisen uhanalaisen meritaimenen osalta rasvaevälliset kalat tulee aina vapauttaa.

4. Lohen ja meritaimen alamitat

Lohen ja meritaimenen alamitat tulee yhtenäistää. Tällä hetkellä eri alueilla on käytössä eri alamittoja (lohi 50 – 60 cm; meritaimen 40 – 65 cm), mille ei ole selviä ekologisia perusteita. Lohen ja meritaimenen alamitaksi tulee asettaa ICES:n meritaimenta koskevan suosituksen mukaisesti 65 cm ja niiden kalastuksessa käytettävien välineiden tulee voida valikoida saaliskalat tämän alamitan mukaisesti, silloin kun se on mahdollista (seisovat pyydykset).

5. Meritaimen

WWF vaatii ehdottoman tiukkaa toimenpiteitä äärimmäisen uhanalaiseksi luokiteltujen meritaimenkantojen suojelemiseksi. Meritaimenen luonnonkannat tulisi rauhoittaa kaikelta kalastukselta Pohjanlahdella (ICES subdivision 30 ja 31) ja Suomenlahdella (ICES subdivision 32), kunnes meritaimenkannat ovat elpyneet kalastusta kestäväälle tasolle, tai meritaimenelle on laadittu oma monivuotinen hoitosuunnitelma.

Lähteet:

1. Makkonen, J., Westman, K., Pursiainen, M., Heinimaa, P., Eskelinen, U., Pasanen, P & Kummu, P. 2000. Viljelykantarekisteri. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kalanviljelylaitoksissa ja maitipankissa säilytyksessä olevat kalalajit ja kannat. Kala- ja riistaraportteja 200. 48 s.
2. Valtion ympäristöhallinnon verkkopalvelu
<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=361046&lan=FI>
3. Suomessa lisääntyvien Itämeren lohikantojen tila tieteellisen havaintoaineiston perusteella. 2011. Maa- ja metsätalousministeriön 29.12.2010 asettaman työryhmän mietintö 31.10.2011. RKTL:n työraportteja 12/2011
4. Storhammar, E., Pakarinen, T., Söderkultalahti, P. & Mäkinen, T. 2011. Lohenkalastuksen taloudellisten vaikutusten vertailua: lohen ammattikalastus Pohjanlahden maakunnissa ja vapaa-ajankalastus Tornionjoella ja Simojoella. Riista- ja kalatalous – Tutkimuksia ja selvityksiä 13/2011. 35 s.